

SSC Weekly Focus

พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับใหม่ เส้นค้น "เสรีภาพและความมั่นคง"

โลกเสมือน (Cyber Space) เป็นพื้นที่สาธารณะที่ไม่มีเขตแดนที่ชัดเจน อีกทั้งมีลักษณะของการทำสงครามแบบ “อสมมาตร (Asymmetric Warfare)” ผู้ก่อการร้ายไม่จำเป็นต้องมีกำลังคนมาก ยุทธโศภณกรรมครบครัน หรือเป็นองค์กรขนาดใหญ่อีกต่อไป แต่ใช้คนเพียงคนเดียวกับความสามารถในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้ก็เพียงพอต่อการก่อการร้ายผ่านโลกไซเบอร์ ซึ่งปัจจุบันไทยยังขาดระบบป้องกันการกระทำผิดที่เกิดจากระบบไซเบอร์ ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ ก็ยังมีความไม่ชัดเจนในบางมาตรา จึงเป็นที่มาของ พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับปรับปรุงที่กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ

ไทยประกาศใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อหวังจะนำมาใช้ปราบปรามอาชญากรรมไซเบอร์ แต่ปรากฏว่า ๖ ปี ที่ผ่านมากฎหมายฉบับนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มาโดยตลอด ทำให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สทพอ. เร่งยกร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับปรับปรุงใหม่ ขึ้นมา โดยให้เหตุผลว่า พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับปี ๒๕๕๐ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังมีลักษณะไม่ครอบคลุมความผิดหลายอย่าง เช่น ปัญหาเรื่อง spam mail อีกทั้ง มีการบังคับใช้ที่ผิด เช่น การนำ พ.ร.บ. คอมฯ ไปใช้ฟ้องคดีหมิ่นประมาทบุคคลรวมทั้งการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ครอบคลุมและเข้ากับรูปแบบการกระทำผิดจากเทคโนโลยีใหม่ๆ ในปัจจุบันที่กฎหมายเดิมไม่ครอบคลุม ทั้งนี้ พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวจะครอบคลุมเทคโนโลยีที่คาดว่าจะยังใช้งานต่อไปในระยะยาว อาทิ LTE (Long Term Evolution) Cloud Computing และระบบไอทีในภาครัฐ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิความเป็นส่วนตัว โดยปรับปรุงกฎหมายให้มีบทบัญญัติให้อำนาจหลายฝ่ายสามารถตรวจตราซึ่งกันและกันได้ จึงถือเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมทั้งเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิด และการกระทำภายใต้กรอบการลงโทษตามกรอบกฎหมายเดิม

โดยล่าสุดความคืบหน้าของ (ร่าง) พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับปรับปรุงใหม่ได้ผ่านการทำประชาพิจารณ์ไปแล้วหลายครั้ง และขณะนี้อยู่ระหว่างแก้ไขปรับปรุง เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) หลังจากนั้นจึงนำเข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมวุฒิสภา คาดว่าจะใช้ระยะเวลาประมาณ ๖ เดือน ก่อนประกาศลงราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ซึ่งนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและไอที ต่างแสดงความเห็นถึง (ร่าง) พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับปรับปรุงใหม่ของ สทพอ. (เผยแพร่เมื่อ วันที่ ๓ เม.ย ๕๖) ในประเด็นหลัก ๒ ข้อ ดังนี้

๑. ความผิดฐานการคัดลอก หรือการทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์

⇒ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ ๒๕๕๐ >> -ไม่มี-

⇒ (ร่าง) พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับใหม่ >> -เพิ่มเติม-

มาตรา... ผู้ใดทำซ้ำหรือทำโดยวิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกันต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น เพื่อให้ได้ไปซึ่งสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานคัดลอก หรือทำซ้ำข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นประเด็นสำคัญที่เพิ่มขึ้นมาในร่างฉบับนี้ ที่กำหนดให้การ “ทำซ้ำ” ข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นเป็นความผิด เพื่อป้องกันการขโมยข้อมูล เพราะก่อนหน้านี้มีคดีที่ศาลตัดสินว่า การคัดลอกข้อมูลคอมพิวเตอร์ไม่ถือเป็นการลักทรัพย์ เพราะไม่มีทรัพย์สินอะไรถูกเอาไป ซึ่งแม้คณะผู้ร่างกฎหมายจะชี้แจงว่าเจตนารมณ์ของร่างมาตรานี้ มุ่งคุ้มครองข้อมูลคอมพิวเตอร์ในส่วนที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา แต่ยังมีข้อกังวลว่าร่างมาตรานี้อาจถูกใช้ทับซ้อนกับกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งคณะผู้ร่างชี้แจงว่า การบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่มีกฎหมายหลายฉบับบัญญัติฐานความผิดทับซ้อนกัน ให้ใช้หลักการกระทำ “กรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท” คือ ให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามบทกฎหมายที่มีอัตราโทษสูงสุด ในร่างนี้จึงอาจใช้อัตราโทษให้ “สอดรับ” กับกฎหมายลิขสิทธิ์

๒. ความผิดฐานครอบครองภาพลามกของผู้เยาว์

⇒ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ ๒๕๕๐ >> -ตัดทิ้ง- >> มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

⇒ (ร่าง) พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับใหม่ >> -เพิ่มเติม-

แนวทางที่ ๑ เสนอปรับแก้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ให้ครอบคลุมการครอบครองภาพลามกของผู้เยาว์ โดยหากมีคอมพิวเตอร์เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น การเผยแพร่ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ก็อาจกำหนดระวางโทษให้สูงขึ้นกว่าปกติ แนวทางดังกล่าวน่าจะมี ความเหมาะสมกว่าการกำหนดฐานความผิดไว้ในกฎหมายฉบับนี้

แนวทางที่ ๒ กำหนดฐานความผิดไว้ในกฎหมายฉบับนี้

“มาตรา ... ผู้ใดครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งมี ลักษณะอันลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชน ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการกระทำของพนักงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น”

ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้การครอบครองภาพ ลามกอนาจารของเด็กหรือเยาวชนเป็นความผิด ขณะที่ ประมวลกฎหมายอาญากำหนดคำว่า “ลามกอนาจาร” ไว้ อย่างกว้างๆ และไม่ได้ระบุชัดเจนว่ามุ่งเน้นคุ้มครองประชาชน กลุ่มใด คณะผู้ร่างเปิดช่องทางเลือกเอาไว้ว่า หากไม่ระบุ ประเด็นเรื่องนี้เอาไว้ในกฎหมายอาญากรรมคอมพิวเตอร์ ก็ อาจไปแก้ไขในประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ อย่างไรก็ตาม ข้อนำ กังวลของข้อเสนอนี้คือ การกำหนดว่าเพียงแค่ “ครอบครอง” คือเพียงแค่มีไฟล์บางอย่างที่มีลักษณะลามกของเด็กและ เยาวชนก็นับว่าเป็นความผิดโดยทันทีหรือไม่ ต่อไปถ้ามีการใช้ แอปพลิเคชัน "Line" ส่งภาพหรือข้อความที่เข้าข่ายลามก อนาจาร เพียงกดรับไว้อ่านก็ถือเป็นความผิด เพราะคำว่า ครอบครอง ครอบคลุมถึง cache, display, การประมวลผล และทำให้ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider: ISP) หรือโมบายโอเปอเรเตอร์เข้าข่ายความผิด เพราะถือว่าครอบครองด้วยเหมือนกัน เพราะต้องแคชข้อมูล ก่อนส่งให้ลูกค้าปลายทาง นอกจากนี้ "การทำสำเนา" ธรรมชาติของอินเทอร์เน็ตก่อนส่งข้อมูลไปปลายทางต้องมีการทำสำเนาเก็บไว้ในเครื่อง และส่งต่อโดยผ่านเครือข่ายของ

ISP ของผู้ส่งและผู้รับจึงมีผู้ต้องทำสำเนาข้อมูลไว้ ๔ จุด ข้อมูลที่วิ่งอยู่ในท่อไม่มีทางรู้ว่าถูกหรือผิดกฎหมาย และจะมีการทำสำเนาไว้ตามทาง ซึ่งถึงแม้ไม่ได้มีองค์ประกอบที่ต้องมีการ “นำเข้า” หรือ “เผยแพร่ส่งต่อ” หรือ “มีไว้ เพื่อประโยชน์ทางการค้า” นั่นคือ โดยไม่ได้จำกัดว่าจะได้มา อย่างไร และมีไว้เพื่อวัตถุประสงค์ใด แต่ร่างมาตรานี้กำหนด โทษจำคุกสูงถึง ๖ ปี

บทส่งท้าย

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในไทยยังคงเป็นปัญหา ด้วยยังไม่มีมาตรการจัดการระบบที่มีความปลอดภัย ทำให้ กระบวนการทางกฎหมายที่จะได้มาซึ่ง พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับ ใหม่นี้ หลายฝ่ายต่างมีข้อกังวลใจถึงความสมดุลระหว่างคำว่า “สิทธิเสรีภาพ” และ “ความมั่นคง” ดังนั้น จึงควรมี กระบวนการในการถ่วงถ่วงอย่างรอบคอบที่สุด และใน ฐานะประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตก็ ควรศึกษารายละเอียดข้อกฎหมายดังกล่าว เพราะเชื่อว่า หาก พ.ร.บ. คอมฯ ฉบับปรับปรุงใหม่นี้ประกาศใช้เมื่อใดจะส่งผล กระทบในวงกว้างอย่างแน่นอน ขณะที่ภาครัฐก็ควรมีการ สื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลความคืบหน้าเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่าง กว้างขวางและต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ...

แหล่งอ้างอิง

- ⇒ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, http://www.mict.go.th/ewt_news.php?nid=345&filename=MICTLaw
- ⇒ <http://ilaw.or.th/node/2728>

หมายเหตุ

- ◆ spam mail คือ อีเมลที่เราไม่ต้องการ เป็นประเภทหนึ่งของ อีเมลล์ขยะ จุดประสงค์ของผู้ส่งมักต้องการโฆษณาบริการต่างๆ
- ◆ LTD เป็นชื่อโครงการของระบบสื่อสารโทรศัพท์มือถือ 4G โดยมี เป้าหมายในการออกแบบให้สามารถส่งผ่านข้อมูลได้มากขึ้นและเร็วขึ้น
- ◆ Cloud Computing คือ วิธีการประมวลผลที่อิงกับความ ต้องการของผู้ใช้ที่สามารถระบุความต้องการไปยังซอฟต์แวร์ของระบบ จากนั้นซอฟต์แวร์จะร้องขอให้ระบบจัดสรรทรัพยากรและบริการให้ตรงกับ ความต้องการผู้ใช้
- ◆ cache คือ ส่วนของข้อมูลที่ถูกเก็บเข้าไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการใช้งานครั้งต่อไปโดยไม่ต้องเรียกข้อมูลจากต้นแหล่งอีกครั้ง นิยมใช้เมื่อ รูปแบบการใช้ข้อมูลมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันและมีการใช้ซ้ำบ่อย